

4. Вишневецкий В.П. Налогообложение: теории, проблемы, решения / В.П. Вишневецкий, А.С. Веткин. – Донецк : Изд-во ДонНТУ, ИЭП НАНУ, 2006. – 504 с.
5. Гендлер Г. Налоговый механизм стимулирования инвестиционной и инновационной деятельности / Г. Гендлер // Вестник Налоговой службы Украины. – 2006. – № 32. – С. 25-28.
6. Дейніс Л.М. Регулювання економічних інтересів господарчих суб'єктів: податкові важелі та стимули : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.02.03 "Організація управління, планування і регулювання економікою" / Л.М. Дейніс / Одеський держ. економічний ун-т. – Одеса, 2000. – 19 с.
7. Кізима А. Спеціальні податкові режими як інструмент податкового регулювання / А. Кізима, І. Кушнірик // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С. 117-127.
8. Латипова Д.В. Сущность и классификация налоговых льгот / Д.В. Латипова // Дайджест – финансы. – 2004. – № 10. – С. 16-24.
9. Литвиненко Є.О. Податкове стимулювання інвестиційної діяльності промислових підприємств / Є.О. Литвиненко // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 33-39.
10. Луніна І.О. Шляхи мінімізації впливу фінансової кризи на бюджет України / І.О. Луніна, В.В. Баліцька, О.В. Короткевич, Н.Б. Фролова // Фінанси України. – 2008. – № 12. – С. 22-32.
11. Михуринская Е.А. Экономико-организационное обеспечение формирования социально ориентированной экономики региона (на материалах АР Крым) : монография / Е.А. Михуринская. – Симферополь : Изд-во НАПКС, 2009. – 464 с.
12. Накай А.І. Податкові важелі забезпечення сталого економічного розвитку в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 "Фінанси, грошовий обіг і кредит" / А.І. Накай; Національна академія держ. податкової служби України. – Ірпінь, 2005. – 18 с.
13. Пасенко Т. Шляхи оптимізації пільг у системі оподаткування доходів з урахуванням міжнародного досвіду / Т. Пасенко // Вісник національної академії державного управління при Президенті України. – 2004. – № 4. – С. 236-242.
14. Соколовська А.М. Система податкових пільг в Україні у контексті європейського досвіду / А.М. Соколовська, Т.І. Єфименко, І.О. Луніна та ін. – К. : Вид-во НДФІ, 2006. – 320 с.
15. Тарангул Д.О. Пільги в системі податкового регулювання України / Д.О. Тарангул // Вісник Національного університету ДПС України : зб. наук. праць. – 2007. – № 4 (39). [Електронний ресурс]. – Доступний за [http://www.asta.edu.ua/vidan/nau_visn/4\(39\)/Menu/rubpodku.php](http://www.asta.edu.ua/vidan/nau_visn/4(39)/Menu/rubpodku.php).
16. Юткина Т.Ф. Налоги и налогообложение / Т.Ф. Юткина. – Изд. 2-е, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2002. – 576 с.
17. Яремчук А.С. Налоговые льготы как инструмент стимулирования инвестиционной деятельности предприятия / А.С. Яремчук // Горный информационно-аналитический бюллетень. – 2008. – № 3. – С. 178-181.

Бережна І.В., Сушкова Е.Е. Систематизація методів податкового регулювання економічного розвитку регіону

Досліджено методи податкового регулювання, включаючи податкові пільги, санкції та інші, їх систематизацію, враховуючи характер і напрям податкового впливу, а також стратегічні цілі та завдання економічного розвитку регіону.

Ключові слова: податкове регулювання, податкові пільги, податкові санкції, економічний розвиток регіону.

Berezhnaya I.V., Sushkova E.E. Systematization of methods of the tax adjusting of economic development of region

The article is devoted to research of methods tax regulations, including tax benefits, sanctions, and others, their classification, considering the nature and direction of tax effects, strategic goals and objectives of regional economic development.

Keywords: tax adjusting, tax deductions, tax approvals, economic development of region.

УДК 330.101

Аспір. С.С. Іваночко¹ – Львівська КА

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ

Досліджено головні чинники формування інвестиційного середовища України та їх динаміку за останні десять років. Проаналізовано існуючі проблеми та перешкоди для залучення інвестицій і розроблено на цій основі пропозиції щодо їх усунення.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційне середовище, чинники формування інвестиційного середовища, стимулятивні та дестимулятивні фактори.

Постановка проблеми. Домінуючим чинником економічного розвитку держави є інвестиції. В умовах дії інтеграційних процесів інвестиційна активність у країні може підтримуватися і стимулюватися за участю іноземного капіталу. На розмір та ефективність цієї підтримки істотно впливає інвестиційний клімат країни-реципієнта. Для того, щоб отримати від такого позиціонування необхідний ефект, країна повинна вести рівноправний діалог між владою та бізнесом, гарантувати захищеність і прибутковість, стабільність і надійність потенційним інвесторам [1, с. 5]. Однак в Україні, незважаючи на певне позавлення інвестиційного процесу, позитивні тенденції в інвестиційній сфері ще не набули сталого характеру. Тому важливим завданням на цьому етапі розвитку вітчизняної економіки є побудова привабливого інвестиційного середовища зі сприятливим кліматом та високою діловою активністю. З огляду на це, виникає необхідність формування системи факторів, що характеризують реальний стан інвестиційного середовища країни і дають змогу зосередити увагу на найбільш проблемних зонах.

У сучасній українській економічній науці дослідженню інвестиційних процесів приділено значну увагу. Проблемам інвестування та ролі держави в інвестиційних процесах присвячено праці таких учених, як Л. Сисоєва [2], Н. Близнюк [6], О. Чемерис [8] та інші. Проте основну увагу науковці приділяють аналізу динаміки та структури інвестицій, однак майже не аналізують чинники, які призвели до виникнення тих чи інших результатів.

Методика досліджень. Метою роботи є дослідження інвестиційної привабливості України, аналіз існуючих проблем та перешкод для залучення інвестицій та розроблення на цій основі пропозицій щодо їх усунення.

Результати дослідження. Інвестиційне середовище країни формується під впливом цілої низки чинників стимулятивного та дестимулятивного характеру. До стимуляторів відносимо всю систему потенціалів, а до дестимуляторів – усі наявні та потенційні ризики. Дослідивши існуючу базу поділу характерних чинників формування інвестиційного середовища та детального їх аналізу, пропонуємо такий їх поділ, на якому базуватиметься оцінювання існуючого стану інвестиційного клімату держави (табл. 1).

Важливу роль у формуванні інвестиційного клімату держави відіграють фактори, які перебувають поза межами економічного сприйняття і є сукупністю географічних, ресурсних та природних важелів впливу. Розгляд ук-

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук – Львівська КА

раїни з цієї позиції формує позитивне її сприйняття для потенційних інвесторів, оскільки вона знаходиться на перехресті важливих транспортних шляхів між державами і континентами, межує з Росією, Білорусією, Польщею, Румунією, Угорщиною, Словаччиною, Молдовою і має вихід до Чорного та Азовського морів. Україна може мати великі вигоди від особливостей свого географічного розташування, адже вона розміщена так, що її важко оминати під час прокладання нових європейських комунікацій або ж експлуатації діючих. За рахунок плати за транзит щороку можна одержувати значні прибутки. Велику користь можна отримати і від використання іншими країнами українських портів. Вигідне географічне розташування сприяє спільному зв'язку України з країнами середземноморського басейну, державами Західної та Центральної Європи, а також із країнами Балтії. Для прикладу, в 2009 р. в економіку України було інвестовано 40026,8 млн дол. США, з них Польща здійснила 864,9 млн дол. США, – що становить 2,2 %, Угорщина – 675,1 млн дол. США, або 1,7 % тощо. На наш розсуд, таке транскордонне співробітництво сприяє не тільки формуванню позитивного потенційного інвестиційного клімату, але й мобілізації трудових, фінансових і матеріальних ресурсів, підвищенню ефективності їх використання та активній інтеграції України в Європу.

Табл. 1. Індикатори інвестиційного середовища країни

Стимулятори	Індикатори інвестиційного клімату	Дестимулятори
Сприятливі	Економічні фактори	Несприятливі
Сприятлива	Фінансово-кредитна система та діяльність фінансових посередників	Несприятлива
Сприятливе	Правове середовище	Несприятливе
Сприятливе	Податкове оточення	Несприятливе
Сприятлива	Політична обстановка	Несприятливе
Сприятливий	Регулятивний вплив держави	Несприятливе
Сприятливе, висока	Соціально-культурне середовище та інвестиційна активність населення	Несприятливе, низька
Високий	Рівень розвитку продуктивних сил	Низький
Висока	Технологічно-інноваційна діяльність	Низька
Висока	Рівень інформаційного забезпечення	Низька
Сприятливі	Екологічні фактори	Несприятливі

Сприятливий вплив на формування інвестиційного клімату України справляє її могутній природно-ресурсний потенціал, що найбільше налічує земельні, мінеральні та рекреаційні ресурси. Наявність таких природних даних надає Україні певну перевагу, як країні-реципієнту, адже забезпечення держави необхідною сировинною базою сприяє залученню інвесторів, орієнтованих на їх використання. Враховуючи ці можливості, ми вважаємо, що Україна є стратегічним посередником для інших європейських країн, що сприяє виходу їх на ринки пострадянських країн та є хорошою основою для створення виробничих потужностей на її території інвесторами, які орієнтуються на експортну діяльність.

Визначальними чинниками під час формування інвестиційного рішення є економічні критерії ідентифікації інвестиційного клімату. Темп економіч-

ного зростання окреслює показник ВВП, який є відображенням кількості товарів та послуг, що продукує держава. Аналізуючи динаміку розвитку цього показника за період з 2000 по 2009 р., ми дійшли висновку, що в загальному вона була позитивною до 2008 р. Так, згідно з даними держкомстату України в 2000 р. обсяг ВВП становив 170 070 млн грн, або 3 436 грн на одну особу, а в 2008 р. його рівень становить 948 056 млн грн, або 20 495 грн на одну особу, що характеризує збільшення майже в 6 разів. Проте в 2009 р. ВВП знизився до рівня 913 345 млн грн, або 19 793 грн на особу. І таким чином, Україна, отримала одне з найвищих показників падіння ВВП серед країн СНД та ЄС (за підсумками Держкомстату України, в першій половині 2009 р. Україна втратила 20,3 % ВВП, і таким чином посіла перше місце серед країн СНД. Так, Вірменія втратила 16,3 %, Росія – 13,4 %. Якщо розглядати країни ЄС, то найбільший рівень спаду ВВП у цих країнах сягав 10-14 %). Такий спад спричинено впливом міжнародної фінансово-економічної кризи.

Якщо аналізувати ВВП у відсотковому співвідношенні до попереднього періоду, то спостерігається певна циклічність його росту, яка характеризує нестійкість макроекономічної ситуації в Україні (рис. 1). Так, у 2002 р. спостерігається падіння росту ВВП на 4 % порівняно з 2001 р., у 2005 р. його частка становить 9,4 %, у 2008 р. – 5,6 %, а результатом кризи є зменшення рівня ВВП у 2009 р. на 17,4 %.

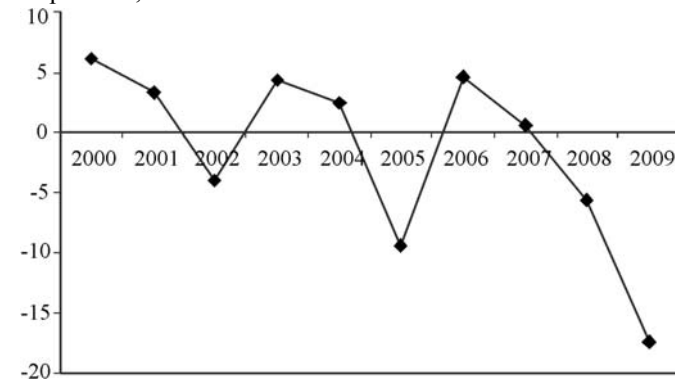

Рис. 1. Графік зміни рівня ВВП за 2000-2009 рр. у відсотковому співвідношенні до попереднього періоду

Здійснивши аналіз стану рівня ВВП в Україні, ми дійшли висновку, що його циклічність спричинена зміною обсягів структури цього показника. У 2009 р. основними чинниками, що призвели до зниження рівня ВВП, стали: зменшення результатів добувної промисловості (з 164 735 млн грн у 2008 р. на 35 409 млн грн в 2009 р.); падіння рівня переробної промисловості (з 164 735 млн грн за результатами 2008 р. на 144 943 млн грн у 2009 р.); зменшення будівництва (з 29 185 млн грн – у 2008 р. на 22 110 млн грн – у 2009 р.); зниження обсягів торгівлі (з 131 261 млн грн – у 2008 р. на 123 115 млн грн – у 2009 р.).

Важливим критерієм при врахуванні стабільності інвестиційного простору є визначення ступеня ризику, що формує індекс інфляції. В Україні

інфляційні процеси характеризуються нестабільними коливаннями (рис. 2). Дослідивши їх, ми дійшли висновку, що на збільшення обсягу ВВП за період з 2005 р. по 2008 р. значною мірою вплинуло збільшення рівня індексу споживчих цін, а отже, такий ріст не є результатом зростання продуктивності держави, а несе в собі знецінення національної валюти.

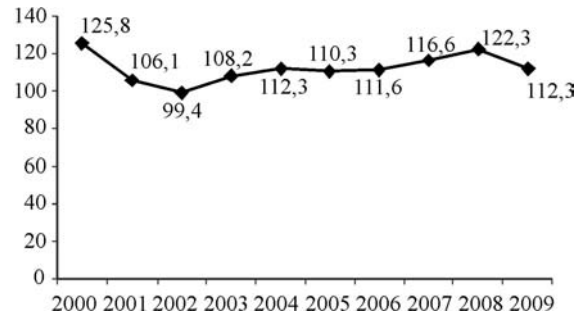

Рис. 2. Інфляційні процеси в Україні за 2000-2009 рр.

У 2008 р. Україна стала однією з держав, де темпи росту цін були найвищими (рівень інфляції становив 122,3 %). Однак ми спостерігаємо значне зниження цього показника у 2009 р. – в 1,8 раза, (або 10 %), що дало змогу зробити висновок про ефективність дій грошово-кредитної та курсової політики НБУ. Однак проведений аналіз грошово-кредитної та валютної політики України за 2008-2009 рр. дав підстави засумніватися щодо цього, оскільки за аналізований період відбулося значне падіння курсу гривні у співвідношенні до іноземної валюти. Так, у 2008/2007 р. курс гривні щодо долара знизився на 4,3 %, а щодо євро – на 11,42 %, у 2009/2008 р. падіння відбулося на 48 % та 41 % відповідно. Окрім цього, відбулося вагоме збільшення вартості кредитних ресурсів: якщо в 2007 р. відсоткова ставка за отриманий кредит в національній валюті становила 14,4 %, то в 2008 р. вона зросла до рівня 17,8 %, а результат 2009 р. – 19,6 %. Така політика привела до зменшення обсягів кредитування, спричинила вплив валютних запасів із депозитних рахунків, відтік капіталу за кордон, збільшення зовнішніх боргів банків тощо [2, с.152-153].

Вагомим критерієм привабливості інвестиційного середовища держави є величина державного боргу. Аналізуючи динаміку цього індикатора в Україні, ми дійшли висновку, що вона має негативні тенденції, оскільки з року в рік спостерігається активне його збільшення – за 2004-2009 рр. Україна збільшила величину державного та гарантованого державою боргу в 2,5 раза (з 1609624837 до 3968498591 тис. дол.). Оцінивши ці показники, ми дійшли висновку, що Україна є кредитозалежною державою, оскільки для того, щоб повернути кошти за своїми зобов'язаннями, вона залучає нові джерела і таким чином постійно збільшує свої борги. Окрім цього, тенденція до зростання державного боргу свідчить про нерациональність використання інвестованих коштів, оскільки не відбувається процес створення додаткових благ, а отримані кошти використовуються в непродуктивних цілях.

Стан макроекономічних показників інвестиційної привабливості держави значною мірою залежить від її зовнішньоекономічної діяльності. Співпраця України з багатьма країнами світу, попри погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури, до 2008 р. характеризувалася щорічними збільшеннями обсягів експорту (обсяги експортних операцій зросли більш ніж у 4 рази). Однак у 2009 р. під впливом світової економічної кризи відбулося зменшення цього показника до результатів 2006 р. (рис. 3).

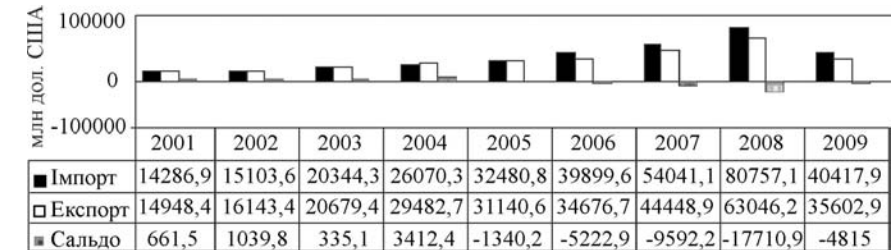

Рис. 3. Обсяги експортно-імпорتنної діяльності України за 2001-2009 рр. (млн дол. США)

Таким чином, 2009 р. супроводжувався значними змінами в структурі експорту, які безпосередньо вплинули на економіку держави. Проте варто зазначити, що негативне сальдо зовнішньоекономічної діяльності України за цей рік знизилося (рис. 3). У процесі аналізу ми з'ясували, що на сьогодні Україна є імпортозалежною державою, і позитивні тенденції росту обсягу експорту є меншими за динаміку зростання показників імпорتنної діяльності, що спричинено низькими темпами зростання продуктивності держави через незначний обсяг виробничих процесів. Так, у загальному обсягу імпортованої продукції 30 % належить продовольчій продукції, а це є занадто великим показником, враховуючи потенціал українських земель [3, с. 182-183].

Сприятливий інвестиційний клімат держави означає наявність стабільної нормативно-правової бази, спроможної забезпечити захист учасникам інвестиційної діяльності і створити умови виконання цих норм. Якщо проаналізувати українське законодавство, то можна стверджувати, що рівень правового сприяння та захист інвестиційної діяльності у нашій державі є далеким від світових стандартів. Прикладом проблем стабільності організаційно-правових засад стала втрата потенційними інвесторами преференцій та пільг, наданих Законом України "Про іноземні інвестиції" від 13.03.1992 р. [4] шляхом введення в дію Закону України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996 р. [5], що відмінив усі привілеї. Окрім цього, у чинному законодавстві низка недоліків, пов'язаних з відсутністю регуляційних визначень та меж інвестиційної діяльності в Україні: немає встановленого кваліфікаційного мінімуму іноземних інвестицій; не визначено процесу отримання прав власності на землю іноземними інвесторами; не зазначено методів страхування іноземного капіталу тощо [6]. Неефективним і застарілим є Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991 р. [7], оскільки він складається з низки розбіжностей з іншими нормативними актами та характе-

ризується відсутністю поправок, внесеними в Конституцію України (1996 р.), Законі України "Про місцеве самоврядування" (1997 р.), Бюджетному Кодексі (2001 р.) тощо [8, с. 313-314]. Таким чином, законодавчий чинник регулювання інвестиційної діяльності в Україні не сприяє припливу в економіку іноземних інвестицій. Вважаємо за доцільне у цьому плані застосування позитивного світового досвіду із визначенням системи норм та пільг для іноземного інвестора, проте пропонуємо заради збереження фінансової безпеки побудову регулятивної моделі співпраці суб'єкта господарювання з державою, яка ґрунтуватиметься на взаємозалежності "сприяння-зобов'язання" та з урахуванням пріоритетів економічного розвитку.

Важливим фактором впливу на інвестиційну діяльність у країні є податкова політика держави. Проведений аналіз показав, що фактичний рівень оподаткування в Україні сягає 70-80 % від доходу суб'єктів господарювання (у країнах ЄС він не перевищує 40 %), і це не враховуючи всіх податків на заробітну плату та собівартості продукції [9, с. 214]. Крім високих відсотків, податкова система України характеризується також нерівномірністю розподілу податкового навантаження, неповнотою та суперечливістю податкового законодавства, надмірною фіскальною активністю, високою тінізацією економіки (50-60 %), безінноваційною спрямованістю тощо. Так, згідно з рейтингом Forbes, проведеним у 2009 р., що стосується податкового навантаження, Україна посіла 127 місце серед 127 країн; згідно з дослідженнями *Rating Taxes 2010* р – Україна на 181 місці серед 183 країн за складністю податкової системи [10, с. 239]. Здійснені дослідження податкової системи України свідчать, що податкова політика формує несприятливе бізнес-середовище і робить її непривабливою для іноземних інвесторів.

Вагомим показником економічного розвитку держави є орієнтація країни на побудову стратегії, пріоритетами якої є досягнення соціальних цілей. Цей індикатор формує уявлення у потенційних інвесторів про рівень життя населення, а також ідентифікує стан робочої сили.

Рівень життя у державі характеризує сукупність показників, серед яких: тривалість життя, рівень народжуваності, рівень смертності, рівень людського розвитку, нагромадження людського капіталу та добробут населення, рівень безробіття та середня величина заробітної плати. Розгляд України з цієї позиції показав негативні тенденції. Так, за період незалежності України відбулося значне скорочення населення – з 52 до 46 млн осіб. Якщо ж порівнювати рівень життя в Україні з рівнем життя населення у розвинених країнах, то варто зазначити, що якщо середня тривалість життя в Швеції та Італії становить 80 років, то середня тривалість життя в нашій державі становить 67 років, і таким чином Україна перебуває на 110 місці за тривалістю життя [11 с. 8]. Згідно з рейтингом Програми розвитку ООН, яка щорічно проводить оцінювання рівня життя населення країн за допомогою визначення індексу розвитку людського потенціалу (показник розраховується за даними: тривалість життя населення, рівень освіченості, величина ВВП на душу населення), у 2009 р. Україна посіла 85 місце з 182 країн [12, с. 36], тоді як у 1990 р. вона перебувала на 45 позиції [13, с. 3].

Сьогоднішній стан низької конкурентоспроможності вітчизняної економіки, нерозвиненості внутрішнього ринку високотехнологічної продукції, низький рівень ВВП, а відповідно і негативне значення індексу людського розвитку зумовлений неефективною інноваційною політикою держави. На наш погляд, в Україні існує проблема усвідомлення важливості розвитку науково-технічної діяльності, оскільки спостерігається тенденція скорочення фінансування даних потреб. Якщо у розвинених ринкових економіках інноваційна науково-технічна діяльність забезпечує 90 % ВВП, то в Україні вона становить близько 1 %, який забезпечує лише 10,7 % українських підприємств [14, с. 102-105]. Також щорічно зменшується обсяг інвестування іноземних інвесторів у наукомісткі галузі – якщо в 2000 р. обсяг інвестування цих галузей у загальній сумі інвестицій становив 7,57 % то в 2008 р. – тільки 0,96 % [15, с. 2-3]. Проаналізувавши дані, ми дійшли висновку, що за період з 2000-2009 рр., обсяг інвестування в інноваційну діяльність мав негативну тенденцію, оскільки не відбулося змін у структурі інвестування, так власне фінансування й надалі займає від 60 до 87 % в загальному обсязі; фінансування держави є незначним; іноземні інвестори фінансують більшою мірою галузі посередницького спрямування тощо.

Крім перелічених вище індикаторів інвестиційного середовища, імідж держави характеризує її політичне становище і рівень корумпованості. За цим критерієм Україна значно відстає від розвинених країн. Так, функціонування держави супроводжується постійною нестабільністю, яка налічує масу реформ, акцій протесту, криз тощо. Щодо корумпованості, то за підрахунками експертів, суб'єкти господарювання щорічно витрачають до 30-70 % свого доходу на хабарі [16, с. 121-122]. А це призводить до втрати інвестиційного іміджу держави.

Висновки. У процесі дослідження ми проаналізували інвестиційне середовище України за останніх десять років, а також ідентифікували зміни, які відбулися внаслідок міжнародної фінансової кризи та виявили такі дестимулятори, що формують негативні тенденції в інвестиційній сфері:

- низький рівень внутрішньої продуктивності держави та відсутність необхідного мінімуму виробничих потужностей;
- високий показник інфляційних процесів;
- імпортозалежність держави та порівняно низький рівень експорту;
- висока кредитозалежність держави;
- відсутність доступних внутрішніх кредитних ресурсів через постійне їх подорожчання;
- нестабільність національної валюти, що супроводжується значним падінням її курсу;
- складність податкової системи та значне податкове навантаження;
- неефективність та нестабільність нормативно-правової бази;
- низький показник наукової та інтелектуальної діяльності через незначне фінансування з боку держави;
- складна демографічна ситуація;
- наявність високого рівня корупції;
- нестабільність політичного становища держави.

Окрім цього, в ході дослідження було ідентифіковано стимулятивні фактори інвестиційного клімату, однак якщо дестимулятори мали економічний, політичний та соціальний характер, то позитивні індикатори більшою мірою характеризували інвестиційний клімат сукупністю статистичних даних:

- стратегічно вигідне географічне розташування держави;
- забезпеченість високим природно-ресурсним потенціалом.

Отримані результати дослідження свідчать, що Україна не має сформованої чіткої стратегії розвитку держави, що не сприяє зростанню її інвестиційної привабливості. Відповідно, головним завданням державної політики слід вважати: вдосконалення правової бази; здійснення податкової реформи, що передбачає спрощення податкової системи та зниження фіскального тиску на підприємства; завершення земельної реформи; включення в інвестиційний процес державних ресурсів та стимулювання приватних інвесторів; активна антикорупційна політика тощо. Отже, формування в Україні привабливого для іноземних інвесторів середовища, насамперед, треба починати з системи активних дій держави, спрямованих на зміну політичного, економічного та правового поля в державі.

Література

1. Інвестиційний клімат України: оцінки і перспективи. Урядовий кур'єр, 9 липня 2005 р., № 125. – 12 с.
2. Сисоєва Л.Ю. Механізми державного регулювання інвестиційного ринку України / Л.Ю. Сисоєва // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук. праць. – 2010. – № 2, т. 2. – С. 151-154.
3. Пазізіна С. Імпортозаміщення в Україні при переході до сталого економічного зростання / С. Пазізіна // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2010. – № 14-15. – С. 180-186.
4. Закон України "Про іноземні інвестиції" від 13.03.1992 р., № 2198 а – XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 26. – 357 с.
5. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996 р., № 93/96-ВР зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
6. Близнюк Н.В. Механізми залучення іноземного капіталу в економіку України / Н.В. Близнюк. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nvbu.gov.ua>.
7. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991 р., № 1560-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – 646 с.
8. Чемерис О. Програмно-цільовий підхід до формування привабливого інвестиційного клімату в регіоні на прикладі Львівської області / О. Чемерис // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – 2009. – № 21. – С. 309-319.
9. Дропа Я. Податкове навантаження та його вплив на економіку України / Я. Дропа, І. Чабан // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 213-218.
10. Ривак О.С. Бюджетно-податкова політика в Україні за роки економічного зростання та в період кризи / О.С. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – № 20.3. – С. 238-248.
11. Основні показники рівня життя населення // Праця і зарплата. – 2009. – № 42. – С. 8.
12. Турчина С.Г. Інтелектуальна складова людського потенціалу: інноваційні напрямки розвитку в умовах глобалізації / С.Г. Турчина // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук. праць. – 2010. – № 2, т. 2. – С. 36-38.
13. Сікерко Л.П. Сутність процесу людського розвитку / Л.П. Сікерко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nvbu.gov.ua>.
14. Власюк О.С. Інноваційна стратегія українських реформ: стан та пріоритети / О.С. Власюк // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(2). – С. 102-105.

15. Наумова О.О. Аналіз зовнішніх чинників інноваційної діяльності персоналу вітчизняних підприємств / О.О. Наумова // Наукові праці КНТУ : зб. наук. праць. – Сер.: Економічні науки. – 2010. – № 17.

16. Турчинов О.В. Тіньова економіка: закономірності, механізми функціонування, методи оцінки / О.В. Турчинов. – К. : Ін-ут Росії НАН України. – 1996. – С. 121-122.

Іваночко С.С. Факторы формирования инвестиционного климата в Украине

Исследованы главные факторы формирования инвестиционной среды Украины и их динамика за последние десять лет. Проанализированы существующие проблемы и препятствия для привлечения инвестиций и разработаны на этой основе предложения относительно их устранения.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная среда, факторы формирования инвестиционной среды, стимулирующие и дестимулирующие факторы.

Ivanochko S.S. Factors of forming of investment climate in Ukraine

Investigational main factors of forming of investment environment of Ukraine and their dynamics for the last ten years. Existent problems and obstacles are analysed for bringing in of investments and it is developed on this basis of suggestions in relation to their removal.

Keywords: investments, investment environment, factors of forming of investment environment, stimulation and destimulation factors.

УДК 332.33

Проф. Д.І. Бабміндра, д-р екон. наук –
Запорізький національний університет

РОЗРОБКА БІЗНЕС-ПЛАНУ ФЕРМЕРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Досліджено структурні особливості бізнес-плану фермерських підприємств. Визначено чинники, що впливають на внутрішні можливості фермерських підприємств. Запропоновано концепцію маркетингової інформації.

Ключові слова: бізнес-план, фермерське підприємство, цілі, програма, ринок, конкуренти, зовнішнє середовище, внутрішні сили, перспектива, витрати.

Постановка проблеми. Бізнес-план – письмовий документ, що сумує ділові можливості фермера-підприємця і показує, як вони можуть бути реалізовані на практиці.

Мистецтво розроблення бізнес-плану засновано на таких складових:

- уміння займатися комерцією, добре подавати широке коло проблем, що пов'язані з підприємництвом в умовах ринкової економіки;
- спроможність розраховувати свої майбутні дії в боротьбі з конкурентами. Тут не повинно бути дрібниць, усе необхідно суворо врахувати;
- тісний зв'язок фермера-менеджера з інвестором, щоб останнього переконати у необхідності вкладати гроші у фермерське виробництво.

Тільки на основі ямушого бізнес-плану можна завірити банкіра в надійності вкладення засобів, здійснення повернення кредиту й одержання прибутку. Тому бізнес-план – це документ "на продаж" для накопичення капіталу. Як такий він визнаний довести інвестору, що фермер-підприємець реально оцінив свої можливості, має необхідний підприємницький й управлінський талант і має достатньою мірою реалістичну, узгоджену програму досягнення поставлених цілей.